

7. Проценко Н. Б. Методологічні аспекти оцінки економічної стійкості підприємств / Н. Б. Проценко // Регіональна економіка. – 2007. – № 2. – С. 86-94.
8. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб.– 2-ге вид., випр. і доп. / Г.В. Савицька – К.: Знання, 2005. – 662 с.
9. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Р. С. Сейфулін – М.: Финансы и статистика. – 2001. - 428 с.

АННОТАЦИЯ

МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье определены теоретические аспекты финансовой устойчивости предприятий и проведен анализ финансовой устойчивости действующего предприятия на основе коэффициентного метода анализа, что в свою очередь дает возможность обнаружить его проблемные участки и подготовили основу для разработки и внедрения мероприятий по улучшению финансового состояния предприятия.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, абсолютные и относительные коэффициенты, предприятие.

THE SUMMARY

MECHANISM OF THE FORMING OF THE FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISE

In this paper the theoretical aspects of the financial stability of enterprises are defined and the analysis of of financial stability of existing enterprises on the basis of coefficient method of analysis was made, which makes it possible to identify it's problem areas and prepare the ground for the development and implementation of measures to improve the financial situation.

Keywords: financial stability, absolute and relative ratios enterprise.

УДК 364.05

МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

М. ІГНАТИШИН, Е. ДЕШКО
Мукачівський державний університет

В даній статті акцентується увага на систему соціальних стандартів та гарантій, які є ознакою ефективною соціальною політики, яка передбачає не лише закріплення їх у своїх нормативно-правових актах, але і виконання та реалізацію на практиці, а також наводиться механізм фінансового забезпечення соціальних гарантій незахищених верств населення.

Ключові слова: субсидія, норма володіння житла, непрацездатні особи, незахищені верстви населення, соціальна політика, соціальний захист.

В умовах трансформації економіки України – переходу від командно-адміністративної до ринкової економіки, від державної власності до приватної, розвитку конкуренції й підприємництва, гостро постала проблема соціального захисту

населення. Створення ринкової економіки супроводжується стрімким розширенням суспільства за матеріальним, соціальним статусами. Перед державою постала проблема забезпечення і підтримки малозабезпечених прошарків населення.

Модель соціальної політики України базується на достатньо складному соціальному механізмі, дія складових якого має бути диференційована по групах населення. Тобто в межах такого механізму необхідно побудувати ієрархізовану систему, в якій закладені різні підходи до різних верств і груп населення. Ліберальні – для економічно активних громадян, патерналістські – для інших. При формуванні цього механізму необхідно передбачити чітке визначення переліку соціальних благ (включаючи їх обсяг і якість), які надаватимуться як державні соціальні гарантії. Однією із соціальних гарантій виступає житлова субсидія, як адресна соціальної підтримки найменш захищених верств населення, яка потребує поступового підвищення частки покриття населенням собівартості житлово-комунальних послуг і енергоносіїв.

Об'єкт та методи дослідження

Проблем дослідження соціальних гарантій присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних вчених.

У їх працях розглядаються основні положення субсидії, як адресної державної допомоги незахищеним верствам населення. Серед них С.О. Булгаков, О.Д. Василик, О.Д. Гордей, В.А. Пасічник, К.В. Павлюк та інші.

Однак в їх дослідженнях недостатньо акцентується увага щодо аналізу показників зміни розміру фінансування житлових субсидій протягом минулих років. Тому дана тематика є актуальною, так як саме рівень життя - для більшості громадян є критерієм оцінки ефективності економічної і соціальної політики держави. Тому серед питань, які необхідно вирішувати в першочерговому порядку, найважливішим є досягнення незворотних позитивних зрушень у зростанні добробуту населення України.

Постановка задачі

Метою статті є дослідження механізму реалізації житлових субсидій населенню, його розвиток та структуру протягом останніх років, обґрунтування проблем в даній сфері та перспектив їх вирішення.

Результати та їх обговорення

З жовтня 1994 року Кабінет Міністрів України почав поетапно підвищувати тарифи на житлово-комунальні послуги до рівня повного відшкодування їхньої фактичної вартості. Підвищення тарифів вимагало забезпечення адекватного соціального захисту малозабезпечених родин.

З метою посилення захисту малозабезпечених верств населення уряд прийняв рішення щодо зменшення розміру витрат на оплату житлово-комунальних послуг для громадян, яким призначається житлова субсидія.

Механізм призначення житлових субсидій.

Право на призначення субсидії мають сім'ї, у яких розмір плати за житлово-комунальні послуги у межах норм споживання, з урахуванням пільг, перевищує обсяг визначеного Кабінетом Міністрів України обов'язкового відсотку платежу (10 чи 15 відсотків середньомісячного сукупного доходу) (1). Перш за все, необхідно заповнити заяву та декларацію про доходи і майновий стан осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні, бланки яких можна отримати в управліннях праці та соціального захисту населення виконкомів районних у місті рад, та надати довідки про доходи за 6 попередніх місяців працездатних осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні.

У разі призначення субсидії 10 відсотків сукупного доходу сім'ї за житлово-комунальні послуги сплачують:

- сім'ї, які складаються лише з непрацездатних громадян;
- сім'ї, у складі яких є неповнолітні діти, інваліди I, II груп і середньомісячний сукупний дохід на одного зареєстрованого у житловому приміщенні не перевищує прожиткового мінімуму (з 01.01.2012 – 1017 грн., з 01.04.2012 – 1037 грн., з 01.07.2012 – 1044 грн.; з 01.10.2012 – 1060 грн.; з 01.12.2012 – 1095 грн.) в розрахунку на одну особу на місяць.

Перерахунок розміру субсидій, виходячи із зменшених відсотків обов'язкової частки плати для сімей, які отримують субсидії станом на 1 січня 2012 року, проведено автоматично, без додаткових звернень громадян.

Норма володіння чи користування загальною площею житла встановлена в розмірі 21 м² на кожного зареєстрованого у житлі та додатково 10,5 м² на всіх зареєстрованих, а для осіб, які проживають в однокімнатній квартирі, на загальну площу незалежно від розміру квартири.

В окремих випадках, виходячи з конкретних обставин, що склалися в сім'ї, субсидії можуть призначатися на більшу, понаднормову площу житла. Це відбувається за рішеннями комісій по субсидіям, створених при виконкомах рад.

Прийняте рішення про призначення субсидій незалежно від розміру загальної площі житла у випадках, коли у житловому приміщенні (будинку) зареєстровані лише непрацездатні особи, які не мають інших доходів, крім доходів від особистого селянського господарства, земельних ділянок, наданих для потреб городництва, сінокосіння і випасання худоби, пенсії та інших соціальних виплат, переглядається, зокрема, у разі зміни складу осіб, зареєстрованих у такому приміщенні, їх сімейного стану, працевлаштування таких осіб або виникнення в них інших джерел доходів.

Субсидія на оплату житлово-комунальних послуг призначається на 6 місяців з місяця звернення за нею, а на придбання твердого палива та скрапленого газу – один раз на календарний рік.

У разі коли оплата послуг з теплопостачання проводиться лише в опалювальний період, субсидія призначається на цей період, починаючи з місяця звернення за її призначенням.

Надання раніше призначеної субсидії припиняється:

- за поданням ЖЕО, ОСББ та організацій, що надають комунальні послуги, якщо громадянин, якому призначено субсидію, не сплачує відповідної частки житлово-комунальних послуг, за виключенням випадків, пов'язаних із затримкою у виплаті заробітної плати, пенсії тощо, яка підтверджується відповідними документами;
- якщо громадянин приховав або свідомо подав недостовірні дані про доходи та майновий стан, що вплинули на встановлення права на субсидію і визначення її розміру, внаслідок чого йому була надміру перерахована сума субсидії, – з місяця, в якому виявлено порушення;
- у разі переїзду сім'ї в іншу місцевість та настання обставин, що унеможливають надання субсидії (зокрема, смерть одинокої особи), – з місяця, що настає за місяцем, в якому відбулися зміни;
- за заявою уповноваженого власника (співвласника) житла, наймача житла у державному та громадському житловому фонді, члена житлово-будівельного кооперативу, власника (співвласника) житлового приміщення, на якого відкрито особовий рахунок, – з місяця, що настає за місяцем її подання, якщо інше не обумовлено заявою (3).

Раніше у разі наявності заборгованості з платежів за житлово-комунальні послуги, що виникла до 1 грудня 2006 року, субсидія призначалася за умови укладення громадянином з підприємствами-надавачами житлово-комунальних послуг договорів про реструктуризацію заборгованості.

23 липня 2011 року Урядом країни прийняте рішення, яким було надано право громадянам, які мають нереструктуризовану заборгованість з оплати житлово-комунальних послуг, що утворилася до 1 грудня 2006 року, отримувати субсидії.

З 1 січня 2012 року у разі призначення житлової субсидії сім'ї, до складу яких входять діти або інваліди I-II груп і дохід яких на одну особу не досягає прожиткового мінімуму, сплачують за житлово-комунальні послуги 10 відсотків середньомісячного сукупного доходу (за раніше існуючих умов такі сім'ї сплачували 10 відсотків, якщо дохід на одну особу не перевищує 50 відсотків прожиткового мінімуму).

Постановою Кабінету Міністрів України від 06.07.2011 № 774, яка набрала чинності з 23.07.2011 р. (з дня опублікування), запроваджено подальше спрощення умов призначення житлових субсидій та врегульовано деякі проблемні питання. Зокрема, надано право громадянам, які мають нереструктуризовану заборгованість з оплати житлово-комунальних послуг, що утворилася до 1 грудня 2006 року, отримувати субсидії (2).

Врегульовано питання щодо призначення субсидій сім'ям, в яких члени родини відсутні тривалий час (працюють або навчаються в іншому регіоні, перебувають на лікуванні чи в місцях позбавлення волі). Відтепер кількість осіб, виходячи з якої призначається субсидія за наявності засобів обліку комунальних послуг, визначається з урахуванням підтверджуючих документів про тимчасову відсутність зареєстрованих осіб, в окремих випадках – на підставі обстеження умов проживання.

Аналізуючи показники Управління праці та соціального захисту населення Мукачівського міськвиконкому та динаміку останніх років спостерігаємо, що у загальній кількості звернень частка сімей, які користувалися субсидією у 2011 році порівняно з 2010, склала 51%, тобто відмітимо різке зменшення кількості таких сімей.

Середній розмір субсидії на одну сім'ю, призначеної для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, у лютому 2012р. порівняно із лютим 2011р. збільшився на 34% і становив 180,5 грн.

Середній розмір призначеної субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг на одну сім'ю у жовтні 2011 року збільшився у

порівнянні з відповідним періодом минулого року на 36,9% і становив 176,3 грн. Серед регіонів найбільший розмір спостерігався у Івано-Франківській області, м. Києві та Хмельницькій області (277,3 - 213,3 грн), найменший - у Миколаївській, Одеській та Львівській областях (54,2 - 117,6 грн).

За кількісним складом сімей-одержувачів субсидій переважають сім'ї з однієї особи, у жовтні 2011 року їх частка склала 68,5% усіх сімей. За 2011 рік призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг 1704 сімей. Порівняно з відповідним періодом 2010 року кількість сімей, яким призначено субсидії, зменшилась на 1594 ., або в 2 рази.

За кількісним складом сімей-одержувачів субсидій переважають сім'ї із однієї особи, у лютому 2011р. їх частка склала 49,4%.

У січні-лютому 2012р. субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг по Закарпатській області призначено 6,5 тис. сімей, (100,8% із числа тих, що звернулися), з них у міській місцевості – 5,6 тис., у сільській – 0,9 тис. сімей. Порівняно з січнем-лютим 2011р. кількість сімей, яким призначені субсидії, зменшилась на 38,7%.

Загальна сума субсидій, призначених сім'ям для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, у 2011 року становила 2,5 млн.грн.

Порівнюючи два останні звітні роки спостерігаємо зменшення бюджетних коштів на надання населенню субсидій, це також пов'язано зі зменшенням кількості сімей, які користуються субсидіями.

Якщо аналізувати суми коштів, виділених для фінансування житлових субсидій у Закарпатській області м.Мукачево у період з 1995 по 2011 роки, то спостерігаємо піднесення 1995-1997 роки, стрімке зменшення до 2005 та поступове збільшення з деяким відхиленнями (рис.1).

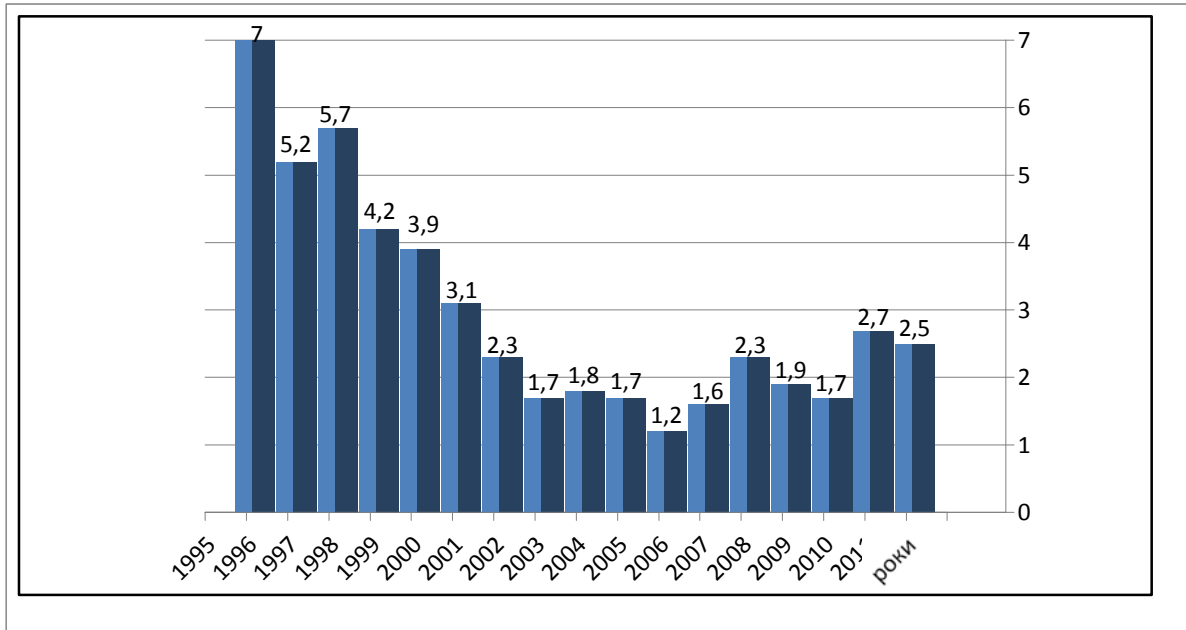

Рис. 1. Розмір фінансування житлових субсидій по м. Мукачеві 1995-2011 роки, млн.грн.

Аналізуючи дану ситуацію можна зробити висновок, що держава повинна збільшувати фінансування житлових субсидій для незахищених верств населення, а це в свою чергу покращить стан та добробут населення в цілому.

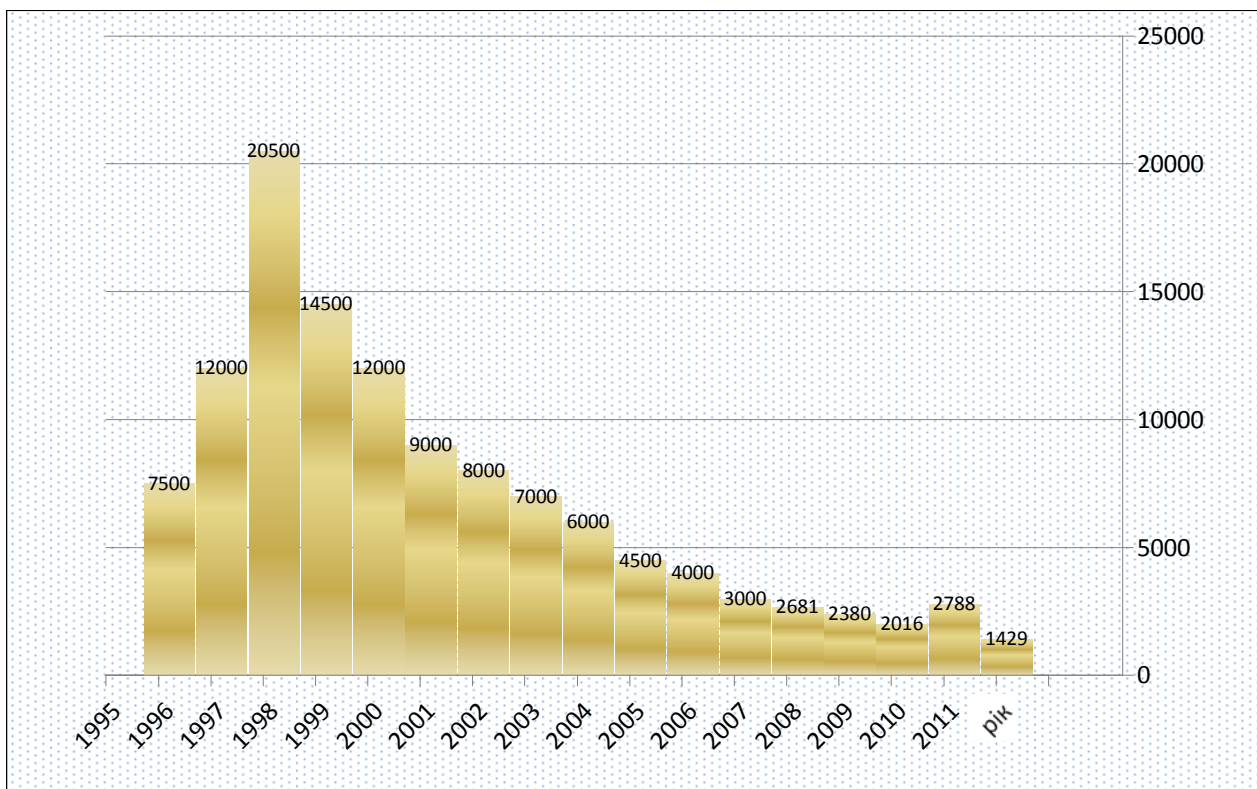

Рис.2. Призначення житлових субсидій по м. Мукачеві 1995-2011 роки.

Спостерігаємо зміну кількості сімей, які отримували субсидії у період з 1995 по 2011 рік. Варто відмітити стрімкий спад кількості таких сімей. Згідно статистичних показників налічується велика кількість малозабезпечених сімей, проте не всі отримують субсидію.

Аналізуючи дані, спостерігаємо різку зміну кількості сімей, які користувалися субсидією протягом відповідних років. Це пов'язано з низкою причин, які потребують ретельного вивчення і аналізу. У порівнянні з попереднім звітним періодом у 2011 році кількість сімей, які користувалися субсидією зменшилась на 51%, а це свідчить про необхідність зміни соціальної політики для покращення добробуту населення. У 1998 році кількість сімей, які отримували субсидію досягла своєї вершини і сягала 20500 сімей, таке піднесення пов'язане з появою надзвичайних ситуацій, у 1998 році це була повінь.

Висновки

Отже, підсумовуючи дослідження можна констатувати, що середній розмір субсидії на одну сім'ю, призначеної для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, у лютому 2012р. порівняно із лютим 2011р. збільшився на 34%, а це в свою чергу говорить про те що в державі недостатня соціальна спрямованість реформ, малоефективна, а іноді й деструктивна діяльність, що призвело до зростання використання бюджетних ресурсів та критичного загострення соціальних проблем.

З метою створення ефективної системи соціального захисту населення нами пропонуються наступні критерії:

відмовитись від тих видів допомоги, які не забезпечують значного соціального ефекту;

- удосконалити моніторинг системи соціальних виплат, спрямованих на подолання бідності;

- створити додаткові робочі місця для працездатного населення, що дозволить забезпечити збільшення доходів до Державного бюджету, та до фондів соціального забезпечення;

- забезпечити стійкість та надійність інституту соціального страхування та ін.

Дана тематика дослідження має перспективу розвідок, так як в умовах поглиблення економічної кризи посилюється соціальна напруга в суспільстві. Соціальні наслідки реформ, які сьогодні вже абсолютно проявились, істотно перевершують допустимий для населення рівень. Тому особливої гостроти набуває

необхідність формування цілісної, скоординованої та ефективної соціальної політики і системи соціального захисту населення, які сприяли б вирішенню назрілих соціальних проблем. Якісне забезпечення соціальних гарантій незахищених верст населення залежить від фінансової можливості держави, тому економічні важелі слід спрямувати на створення мотивацій до трудової діяльності. Для цього потрібно активізувати структурну перебудову економіки, створювати нові високотехнологічні замкнені цикли, захищати права та розширювати можливості вітчизняного товаровиробника, що дасть змогу забезпечити робочими місцями бажаючих працювати, створити стійкий середній клас населення, зміцнити фінансову базу для надання допомоги бідним верствам населення. Розпочати ці заходи слід з реальної активізації розвитку сфери малого та середнього бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сі'ям" від 1 червня 2000 року № 1768 – III.
2. Бюджетна система : Навч. Посібник / К.М. Владимиров, Л.О. Абсава, Л.В. Владимірова, Т.К. Мінза. – К. : Кондор, 2009. - 220с.
3. Павлюк К.В. Фінансове забезпечення видатків на соціальний захист населення. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. - №10 – с.146- 150.
4. Тропіна В.Б. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави в Україні. //Фінанси України. - 2008 - №5. с.15-32
5. Офіційний сайт Міністерства праці та соціальної політики України.

АННОТАЦІЯ

МЕХАНИЗМ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНЫХ ГАРАНТИЙ незащищенных слоев населения

В данной статье акцентируется внимание на систему социальных стандартов и гарантий, которые являются признаком эффективной социальной политики, которая предусматривает не только закрепление их в своих нормативно-правовых актах, но и выполнение и реализацию на практике, а также приводится механизм финансового обеспечения социальных гарантий незащищенных слоев населения.

Ключевые слова: субсидия, норма владения жилья, нетрудоспособные лица, незащищенные слои населения, социальная политика, социальная защита.

THE SUMMARY

The mechanism of financial insuring of social guarantees of the disadvantaged population

The attention is paid to the system of social standards and guarantees, which are the characteristic of an effective social politics, which foresees not only their fixing in the legal acts as well as the fulfilling and the realization in practice, also the mechanism of financial providing of the social guarantees of the disadvantaged population is given in the article.

Key words: subsidy, rate ownership housing, disabled people, disadvantaged population, social politics, social protection